

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 405/2020-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Cabanom, PhD., Koreničova 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 35/2020 a jeho uznesením sp. zn. 4 Tpo 35/2020 z 11. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ],

██████████ t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody ██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 35/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“) a jeho uznesením sp. zn. 4 Tpo 35/2020 z 11. júna 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti, jej doplnenia a ich príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava V sp. zn. ČVS: ORP-349/1-VYS-B5-2020 z 5. júna 2020 bolo podľa § 206 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1 a ods. 2 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona na tam uvedenom skutkovom základe.

2.1 V uvedenej trestnej veci podal 6. júna 2020 prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava V návrh na vzatie sťažovateľa do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, o ktorom rozhodol Okresný súd Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 7 Tp 42/2020 zo 7. júna 2020 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) tak, že podľa § 72 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku vzal sťažovateľa do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a zároveň podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahradil väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka.

3. Proti uzneseniu okresného súdu sa sťažovateľ bránil podaním sťažnosti, a to priamo do zápisnice ihneď po vyhlásení uznesenia okresného súdu s tým, že písomné odôvodnenie sťažnosti predloží obhajca sťažovateľa v ním určenej lehote. V predmetnej zápisnici, ktorú sťažovateľ priložil k ústavnej sťažnosti, je na s. 8 výslovne uvedené: „*Obvinený ██████████ po porade s obhajcom: podávame sťažnosť voči všetkým*

výrokom aj voči konaniu. Sťažnosť odôvodňujeme vyššie podanými argumentami a písomne ju zdôvodníme na Krajský súd v Bratislave v lehote do 12.06.2020.“

4. Dňa 12. júna 2020 o 10.30 h obhajca sťažovateľa predložil okresnému súdu podanie k sp. zn. 7 Tp 42/2020 označené ako „*Odôvodnenie sťažnosti obvineného: ██████████ ██████████*“, a to s poukazom na § 187 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého sťažnosť sa podáva orgánu, proti ktorému uznesenie smeruje, a to do troch pracovných dní od oznámenia uznesenia, s výnimkou sťažnosti proti uzneseniam podľa § 83 ods. 2; ak sa koná podľa § 204 ods. 1, sťažnosť sa podáva do skončenia skráteného vyšetovania. Následne toho istého dňa o 11.05 h obhajca sťažovateľa predložil krajskému súdu podanie k sp. zn. 4 Tpo 35/2020 označené ako „*Predloženie odôvodnenia sťažnosti obvineného proti rozhodnutiu o väzbe*“.

5. Krajský súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu na neverejnom zasadnutí už 11. júna 2020 napadnutým uznesením, tak že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol, pričom dôvodom, prečo sa nevenoval argumentom sťažovateľa z písomného odôvodnenia sťažnosti podanej prostredníctvom obhajcu, sa venoval na s. 3 odôvodnenia, kde v stručnosti uviedol, že týmito sa zaoberať nemohol, keďže boli podané po jeho rozhodnutí.

6. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namieta, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní, keď tento ako nadriadený orgán rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu už 11. júna 2020 bez toho, aby počkal na doručenie písomného odôvodnenia jeho sťažnosti, hoci obhajca priamo do zápisnice ihneď po vyhlásení uznesenia okresného súdu uviedol, že písomné odôvodnenie sťažnosti predloží v lehote do 12. júna 2020, došlo k porušeniu sťažovateľom označených procesných práv.

6.1 Sťažovateľ na podporu svojej argumentácie zdôrazňuje, že jeho obhajca prejavil záujem predložiť písomné odôvodnenie sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe, oznámil konkrétnu lehotu piatich dní, v ktorej písomné dôvody sťažnosti doplní a keďže súd prvého stupňa k tomuto prednesu neuviedol žiadne výhrady, legitímne očakával, že súd druhého stupňa na písomné odôvodnenie vyčká a na jeho obsah prihliadne. Ak nadriadený súd túto

lehotu nepovažoval za akceptovateľnú alebo primeranú, mal túto skutočnosť sťažovateľovi, resp. jeho obhajcovi oznámiť, čo však neurobil. Rozhodnutím o väzbe tak porušil uplatnenie jeho práva na obhajobu v súvislosti s rozhodovaním o dôvodnosti a zákonnosti väzby. Osobitne sťažovateľ zdôraznil, že prípadným počkaním na predloženie písomných dôvodov sťažnosti nebolo ohrozené ani dodržanie lehoty podľa § 190 ods. 3 Trestného poriadku, keďže posledný deň tejto lehoty pripadol na 17. jún 2020. Sťažovateľ podporne na obranu svojej argumentácie poukázal aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 408/2017 z 8. novembra 2017.

6.2 Podľa názoru sťažovateľa právo obvineného na urýchlené rozhodnutie o väzbe v spojitosti s povinnosťou všeobecného súdu konať o väzbe urýchlene nemôže z ústavnoprávneho hľadiska bez ďalšieho znamenať, že zároveň dôjde k praktickému eliminovaniu práva obvineného obhajovať sa v druhostupňovom konaní o väzbe s pomocou obhajcu, a teda požiadavka na urýchlené konanie a rozhodovanie o väzbe je určená k ochrane osoby, ktorej sa väzba týka, a pokiaľ osoba *de facto* žiada, aby bolo o jej sťažnosti rozhodnuté „neskôr“ v záujme uplatnenia jej práva na obhajobu, takúto požiadavku je potrebné uprednostniť pred rýchlosťou konania.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti túto prijal na ďalšie konanie, vyhovel jej a vydal nález, v ktorom vysloví:

„1. Základné práva [redacted] na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Tpo/35/2020 a uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 11. júna 2020, sp. zn. 4Tpo/35/2020, porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 11. júna 2020 sp. zn. 4Tpo/35/2020 zrušuje a Krajskému súdu v Bratislave prikazuje, aby neodkladne vydal príkaz na prepustenie [redacted], [redacted], z väzby na slobodu.

3. [redacted] priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 375,24 € (slovom tristosedemdesiatpäť eur a dvadsaťštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Jozefa Cabana, PhD., Koreničova 2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

12. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť osobnej slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

13. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

14. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane na základe postupu stanového zákonom:

a) zákonné pozbavenie slobody osoby po odsúdení príslušným súdom;

b) zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody z dôvodu nesplnenia rozhodnutia vydaného súdom v súlade so zákonom alebo s cieľom zabezpečiť splnenie povinnosti stanovenej zákonom;

c) zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak je to dôvodne považované za potrebné za účelom zabránenia spáchaniu trestného činu alebo úteku po jeho spáchaní;

d) pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia za účelom výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán;

e) zákonné pozbavenie slobody osôb, aby sa zabránilo šíreniu nakažlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu, alebo osoby, proti ktorej sa vedie konanie o vypovedaní alebo vydaní.

15. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo pozbavený slobody v súlade s ustanovením odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej moci a má právo, aby jeho vec bola prejednaná v primeranej lehote, alebo byť prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa takáto osoba dostaví na pojednávanie.

16. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

17. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

18. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva, okrem iného, na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (*mutatis mutandis* IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel

zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (*mutatis mutandis* III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

19. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05).

20. Úlohou ústavného súdu je teda dohliadať iba na zlučiteľnosť účinkov výkonu právomoci všeobecných súdov so základnými právami garantovanými prostredníctvom ústavy a medzinárodných zmlúv. Ak je postup všeobecného súdu v konkrétnej veci ústavne konformný a v súlade so zákonom a jeho rozhodnutie je preskúmateľné a bez znakov svojvôle (arbitrárnosti), ústavný súd nemá dôvod zasahovať do výkonu jeho právomoci a vyslovovať porušenie základných práv (I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

21. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

22. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

23. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, ak ústavný súd pri jej predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Za dôvody zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti treba v zmysle judikatúry (napr. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 211/08, II. ÚS 640/2016) považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní

dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer a únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práv, ktorých porušenie sa namieta, vrátane posúdenia, či tieto pochybenia, resp. nedostatky reálne spôsobili alebo mohli spôsobiť sťažovateľovi ujmu na jeho ústavou zaručených právach.

24. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (*mutatis mutandis* III. ÚS 71/2018).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

25. Ústavný súd za podstatu ústavnej sťažnosti považuje namietanú neústavnosť postupu krajského súdu, ktorý mal porušiť sťažovateľovo základné právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru, a to napadnutým uznesením, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

26. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou konkrétne napáda postup krajského súdu ako súdu nadriadeného pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zo 7. júna 2020 o vzatí sťažovateľa do väzby. Proti tomuto rozhodnutiu sťažovateľ podal sťažnosť, pričom do zápisnice z predmetného procesného úkonu po porade s obhajcom predniesol: „*Sťažnosť odôvodňujeme vyššie podanými argumentami a písomne ju zdôvodníme na Krajský súd v Bratislave v lehote do 12.06.2020.*“ Písomné dôvody sťažnosti sťažovateľ prostredníctvom obhajcu skutočne krajskému súdu predložil 12. júna

2020, avšak tento podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku napadnutým uznesením zamietol sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí už 11. júna 2020. Na s. 3 napadnutého uznesenia krajský súd vysvetlil, že na písomné dôvody sťažnosti doručené prostredníctvom obhajcu sťažovateľa neprihliadal vzhľadom na skutočnosť, že mu boli doručené až potom, ako o sťažnosti už rozhodol.

27. V okolnostiach prejednávanej veci tak bolo nevyhnutné prednostne posúdiť, či krajský súd, konajúci síce v lehote piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie, ktorú predpisuje Trestný poriadok v zmysle § 192 ods. 2 (vec bola predložená na krajský súd 10. júna 2020, pričom tento rozhodol o sťažnosti už nasledujúci deň 11. júna 2020, pozn.), bol alebo nebol povinný počkať na písomné dôvody sťažnosti obvineného, ktorých doručenie ohlásil obhajca sťažovateľa v lehote do 12. júna 2020. Z obsahu ústavnej sťažnosti možno usudzovať, že sťažovateľ v tejto súvislosti presadzuje názor, že postup krajského súdu predstavuje porušenie jeho procesnej záruky, aby obvinený bol pri rozhodovaní o väzbe vypočutý, teda aby súd poznal argumenty, ktorými brojí proti rozhodnutiu o väzbe, s ktorým nesúhlasí (m. m. Winterwerp proti Holandsku, rozsudok 24. 10. 1979, č. 6301/73, § 60).

28. Pokiaľ ide o otázku, či nadriadený súd mal rešpektovať obhajcom stanovenú lehotu na písomné doplnenie sťažnosti proti uzneseniu o väzbe a vyčkať s rozhodnutím na tento procesný úkon, aby sa tak mohol zoznámiť s argumentáciou sťažovateľa, ústavný súd uvádza, že zákonná trestno-procesná úprava vo vzťahu k riešeniu tejto otázky mlčí. Je nutné doznať argumentu, že aplikačná prax všeobecných súdov nie je v tejto otázke jednotná a v praxi súdy pristupujú k podobným situáciám rozdielne. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že problém nespôsobuje ani tak skutočnosť, či je možné podať tzv. blanketný opravný prostriedok, keďže táto skutočnosť je praxou súdov (aj orgánov činných v trestnom konaní) aprobovaná a nadväzuje na ústavne súladný výklad právnych noriem. Spornou tak ostáva skutočnosť, ako dlho je povinný v tomto prípade nadriadený súd vyčkať na doplnenie písomných dôvodov sťažnosti, teda či iba do uplynutia zákonnej lehoty na podanie opravného prostriedku alebo inú primerane dlhú dobu.

29. Ústavný súd už v minulosti rozhodol, že z práva na spravodlivé súdne konanie (v rozsahu jeho aplikovateľnosti na konanie o osobnej slobode) a z toho vyplývajúcich práv na obhajobu a na povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami strán možno vyvodiť, že rozhodovaním krajského súdu o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o ponechaní vo väzbe bez toho, aby mal krajský súd k dispozícii už podané písomné doplnenie odôvodnenia sťažnosti, má za následok porušenie základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru (I. ÚS 82/2019). Skutkové okolnosti označenej veci však neboli identické ako u sťažovateľa v tomto prípade, pretože písomné dôvody sťažnosti boli nadriadenému súdu doručené deň pred rozhodnutím nadriadeného orgánu a nie deň po, ako je to v tejto prejednávanej veci.

30. Problematike ne/možnosti dodatočného dopĺňania písomných dôvodov sťažnosti sa venoval aj Ústavný súd Českej republiky, kde je právna úprava trestného konania podobná. Ústavný súd sa preto s využitím komparatívnej metódy zapodieval aj jeho rozhodovacou praxou, ktorá príležitostne ponúka podnety aj pre jeho východiská. Ako ustálený a vo viacerých rozhodnutiach potvrdený názor možno identifikovať záver, z ktorého vyplýva, že právo na riadny proces zahŕňa povinnosť všeobecných súdov vysporiadať sa so všetkým, čo vyšlo v priebehu konania najavo a čo účastníci konania tvrdia, ak to má vzťah k prejednávanej veci, pričom skutočnosť, že sa súd s námietkou, ktorá má vzťah k prejednávanej veci, nijako nevyrovnal, zásadne zakladá protiústavnosť daného rozhodnutia (napr. Ústavný súd Českej republiky v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 1895/08; sp. zn. II. ÚS 200/13; sp. zn. II. ÚS 1820/16; sp. zn. III. ÚS 3333/19; sp. zn. II. ÚS 816/20).

31. Ústavný súd pripomína, že interpretácia zákona nemôže popierať účel a zmysel právnej úpravy a vo svojich dôsledkoch reštriktívne zasahovať do základných práv a slobôd, ktorých rešpektovanie je súčasťou základných princípov právneho štátu (II. ÚS 142/2015).

32. Ako ústavnoprávne akceptovateľnú je možné prijať argumentáciu, v zmysle ktorej je nevyhnutné, aby súdy a orgány činné v trestnom konaní pri rozhodovaní o sťažnosti šetrili podstatu a zmysel základných práv a slobôd a je ich povinnosťou zaistiť,

aby bolo na zákonnej úrovni rešpektované právo sťažovateľa na obhajobu. Pokiaľ je teda podaná tzv. blanketná sťažnosť (sťažnosť bez odôvodnenia, pozn.), v ktorej si obvinený, resp. jeho obhajca vyhradili lehotu na dodatočné doplnenie písomných dôvodov sťažnosti, možno na orgán, ktorý o sťažnosti rozhoduje (orgán prvého stupňa nevynímajúc), klásť oprávnené nároky, aby v prípade, že s uvedenou lehotou nesúhlasí, upozornili obvineného alebo jeho obhajcu na neprimeranosť nimi navrhutej lehoty a namiesto nej stanovili inú, s ohľadom na okolnosti prejednávanej veci podľa nich primeranú lehotu. Ak tak neurobia, je legitímne očakávať, že sudy či orgány činné v trestnom konaní na dodatočné písomné odôvodnenie sťažnosti počkajú (m. m. Ústavný súd Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 32/16). Povahu výnimky z pravidla bude mať situácia, keď všeobecné sudy (resp. orgány činné v trestnom konaní) rozhodnú s ohľadom na procesnú situáciu v konkrétnej veci bez rešpektovania už uvedeného postupu, pričom dôvody pre takéto výnimky je potrebné starostlivo vyvažovať záujmom na rešpektovaní obhajobných práv obvineného a ich použitie je nevyhnutné riadne, presvedčivo a zrozumiteľne odôvodniť (m. m. Ústavný súd Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 905/20, Ústavný súd Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 478/20).

33. V prípade rozhodovania nadriadeného súdu o väzbe v zmysle § 192 ods. 3 a 4 Trestného poriadku možno nepochybné hovoriť o legitímnom ospravedlnení použitia výnimky, pričom obvinení resp. ich obhajcovia musia v takom prípade dbať na také včasné uplatňovanie práv obhajoby, aby sa dokázali prispôbiť uvedenej zákonnej regulácii. Ústavnú udržateľnosť konštatoval ústavný súd za podobnej skutkovej a právnej situácie aj v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 345/2020, v ktorom prihliadol na individuálne okolnosti prejednávanej veci a po ich komplexnom zhodnotení postup nadriadeného súdu, ktorý skrátil lehotu na doplnenie písomných dôvodov sťažnosti pôvodne stanovenú súdom prvého stupňa, odobril ako ústavne akceptovateľný.

34. Pre doplnenie kontextu ústavnoprávnej bázy racionálnej právnej argumentácie ústavný súd v tejto súvislosti príkladmo poukazuje na skutočnosť (v záujme načrtnutia výkladových limitov, pozn.), že v iných prípadoch, ako sú uvedené v bode 33, nebola pri skúmaní podobných procesných situácií posúdená ako excesívna lehota na doplnenie

písomných dôvodov sťažnosti ohlásená obhajcom v dĺžke 14 dní, avšak za situácie, že príslušný orgán neupozornil na jej neprimeranosť (Ústavný súd Českej republiky, nález z 28. 5. 2020 sp. zn. II. ÚS 816/20).

35. V okolnostiach tejto veci je však dôležitá nielen skutočnosť, či nadriadený orgán dodržal už uvedený postup, ale aj to, či pred rozhodnutím o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o väzbe poznal podstatnú časť argumentácie obvineného, keďže tento okrem iného argumentoval tým, že nadriadený súd nemal možnosť poznať jeho tvrdenia a tieto pri rozhodovaní zohľadniť. Aj posúdenie tejto otázky má totiž zásadný vplyv na materiálny aspekt sťažovateľom uplatňovaných základných práv a slobôd.

36. Pokiaľ ide o rozsah prieskumnej povinnosti nadriadeného súdu pri rozhodovaní o opravnom prostriedku proti uzneseniu o väzbe, na základe § 192 ods. 1 Trestného poriadku platí, že „pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia“. Nadriadený orgán pokiaľ sťažnosť nezamietne z dôvodov uvedených v § 193 ods. 1 písm. a) alebo b) Trestného poriadku, na základe sťažnosti preskúma najprv napadnutý výrok (napadnuté výroky) uznesenia, ako aj správnosť postupu konania, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo, a to z hľadiska všetkých chýb, ktoré mohli spôsobiť nesprávnosť napadnutého výroku (či výrokov) uznesenia prvostupňového orgánu. Ak v sťažnosti nie je uvedené, ktorý konkrétny výrok v prípade viacerých výrokov je napadnutý, nadriadený orgán je povinný preskúmať všetky výroky napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ mohol sťažnosť podať, ako aj konanie predchádzajúce týmto výrokom.

37. Na základe § 193 ods. 1 Trestného poriadku „nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak a) nie je prípustná, b) bola podaná oneskorene, neoprávnenou osobou, osobou, ktorá sa jej výslovne vzdala alebo ktorá znovu podala sťažnosť, ktorú už predtým výslovne vzala späť, alebo c) nie je dôvodná“. Nadriadený orgán preskúma najprv otázku, či ide o niektorý z prípadov uvedených v písm. a) alebo b) citovaného ustanovenia. Ak zistí aspoň jednu z uvedených okolností, uznesenie prvostupňového orgánu meritórne podľa

§ 192 Trestného poriadku nepreskúmava, ale sťažnosť zamietne. Ak okolnosti uvedené v § 192 ods. 1 písm. a) alebo b) Trestného poriadku nezistí, až potom napadnuté uznesenie meritórne preskúmava. Ustanovenie § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sa týka situácie, kedy sťažnosť nie je dôvodná, t. j. ak nadriadený orgán preskúmal výrok (výroky) napadnutého uznesenia, ale zistil, že je správny, a to aj ak odôvodnenie vykazuje nedostatky a zároveň v konaní, ktoré predchádzalo napadnutému uzneseniu ako celku, alebo ak vo vzťahu k preskúmaným výrokom nedošlo k porušeniu procesných ustanovení, alebo síce k ich porušeniu došlo, ale toto porušenie v konkrétnom prípade nemohlo spôsobiť, resp. nespôsobilo nesprávnosť nijakého preskúmaného výroku uznesenia (Minárik, Š. a kol. Trestný poriadok: Stručný komentár. 2. vydanie. Bratislava : Iura edition, 2010. s. 533 a 534).

38. V náleze sp. zn. II. ÚS 779/2016 z 29. júna 2017 ústavný súd zdôraznil, že nadriadený orgán, pokiaľ sťažnosť nezamietne z dôvodov uvedených v § 193 ods. 1 písm. a) alebo b) Trestného poriadku, na základe sťažnosti preskúma jednak napadnuté výroky uznesenia, a to zo všetkých hľadísk bez ohľadu na to, či tieto hľadiská sú alebo nie sú v sťažnosti uvedené, a jednak správnosť postupu konania, ktoré napadnutým výrokom predchádzalo, a to z hľadiska všetkých pochybení, ktoré mohli spôsobiť nesprávnosť napadnutých výrokov uznesenia opäť bez ohľadu na to, či sú v sťažnosti, resp. v jej odôvodnení konkretizované alebo nie.

39. V posudzovanom prípade je nutné prihliadnuť aj na skutočnosť, že obhajca mal možnosť sa k veci vyjadriť počas výsluchu sťažovateľa pred okresným súdom na neverejnom zasadnutí konanom 7. júna 2020 a tým spochybníť dôvodnosť väzobného trestného stíhania sťažovateľa. Túto možnosť aj využil, čo vyplýva zo strany 2 a 3 zápisnice z tohto procesného úkonu. Zo zápisnice taktiež vyplýva, že obvinený sa s vyjadrením jeho obhajcu stotožnil.

40. Bez povšimnutia ústavného súdu nezostala ani skutočnosť, že sťažovateľ odôvodnil sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu, a to ústne, čo je zrozumiteľne zachytené v zápisnici z tohto procesného úkonu. Ako vyplýva z posudzovanej ústavnej

sťažnosti a jej príloh, proti uzneseniu o vzatí sťažovateľa do väzby podal sťažovateľ sťažnosť 7. júna 2020 ústne do zápisnice ihneď po jeho vyhlásení s tým, že písomné odôvodnenie sťažnosti predložia krajskému súdu v ním určenej lehote (pozri bod 3). Z uvedeného vyplýva, že obvinený ponúkol dôvody ku svojej sťažnosti, keďže prehlásil, že ju odôvodňuje „vyššie podanými argumentami“ (t. j. argumentmi na strane 3 a 4 zápisnice, pozn.). Súčasne sťažovateľ ohlásil písomné odôvodnenie sťažnosti (nie jej doplnenie, pozn.) v lehote do 12. júna 2020, čo sa následne aj stalo.

41. Napriek uvedenému ústavný súd považoval pre spravodlivé posúdenie veci za dôležité posúdiť aj skutočnosť, či sťažovateľ v písomnom vyhotovení odôvodnenia sťažnosti, podanej prostredníctvom svojho obhajcu 12. júna 2020 okresnému súdu, ako aj krajskému súdu, uviedol také nové argumenty, ktoré by nadriadený súd predtým nemal možnosť poznať a mohli tak byť aspoň v teoretickej rovine spôsobilé ovplyvniť rozhodnutie súdu.

42. Oboznámením sa s obsahom predmetného podania možno konštatovať, že v písomnom vyhotovení odôvodnenia sťažnosti je uvedený procesný sled udalostí vo veci a následne je uvedené samotné odôvodnenie. V odôvodnení je najskôr odcitované zákonné ustanovenie § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a následne sa v nej uvádza: *«Máme za to, že v návrhu na vzatie obvineného do väzby zo dňa 06.06.2020 a ani v napadnutom uznesení nie sú uvedené také konkrétne skutočnosti, z ktorých by vyplývala dôvodná obava, že obvinený bude pokračovať v trestnej činnosti. V návrhu na vzatie do väzby a v napadnutom uznesení sú v prevažnej miere uvedené skutočnosti, ktoré sú uvedené aj v uznesení o vznesení obvinenia zo dňa 05.06.2020. Máme za to, že tieto skutočnosti môžu teoreticky odôvodňovať len preukázanie „skutočnosti nasvedčujúcich tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený“ v zmysle § 71 ods. 1 Tr. por. Tieto skutočnosti, a ani samotná skutočnosť, že je predpoklad, že skutok sa stal, však sami osebe nezakladajú dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por., pretože sami osebe bez ďalších skutočností nepreukazujú dôvodnú obavu, že obvinený bude pokračovať v trestnej činnosti.»*

43. Berúc do úvahy takto koncipované písomné odôvodnenie sťažnosti, ktoré sťažovateľ podal prostredníctvom svojho obhajcu 12. júna 2020, nie sú podľa názoru ústavného súdu konštatované také zásadné skutočnosti či právne názory, ktoré by, nad rámec dovtedy už uvedeného, zásadne dopĺňali obhajobnú argumentáciu sťažovateľa.

44. Ústavný súd na dôvažok uvádza, že sťažovateľ ani v ústavnej sťažnosti neuviedol, ako nevypočutie jeho argumentov, resp. argumentov jeho obhajcu, mohlo zásadným spôsobom ovplyvniť rozhodnutie krajského súdu. Sťažovateľ napáda to, že krajský súd sa s nimi neoboznámil, ale neuvádza, akú zmenu by to malo priniesť, t. j. čo nové by mali priniesť nové argumenty oproti tomu, čo bolo nadriadenému súdu známe z predchádzajúceho konania v rámci rozhodovania o väzbe sťažovateľa.

45. Ústavný súd konštatuje, že skutočnosť, že sťažovateľ sa s postupom či právnym názorom krajského súdu v napadnutom uznesení nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o porušení základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade s právnym názorom sporových strán vrátane ich dôvodov a námietok.

46. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a práva sťažovateľa na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť v celom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

47. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva

alebo slobody podľa ústavy, alebo ľudského práva alebo základnej slobody podľa kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu